

UZASADNIENIE

Dnia 24.02.2023 r. wpłynęła - do Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych (...) W. – skarga złożona przez G. G. (urzędnika mianowanego Służby Cywilnej) na czynności radcy prawnego M. G.. Skarżący wskazał, że radca prawny M. G. w dniu 17 października 2022 r. działając jako (...) (...) (...) po przeprowadzeniu w dniu 14 października 2022 r. oceny kwartalnej pracownika – radcy prawnego R. B. skierował wnioski o zastosowanie wobec niego kary upomnienia w związku z nagrywaniem przez niego rozmowy w przedmiocie oceny kwartalnej, co spowodowało wszczęcie wobec radcy prawnego R. B. postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego, co zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 13, art. 38 ust. 2 i 3 w związku z art. 40, art. 50 ust. 1 i 3, art. 52 ust. 2 i 4 i art. 56 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (w brzmieniu ustalonym Uchwałą nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, dalej: (...)), miało stanowić naruszenie zasad etyki radcy prawnego.

W uzasadnieniu swojej skargi G. G. wskazał ponadto, że r.pr. M. G. swoim zachowaniem naruszył również m.in. art. 13 (...), wyrażający zasadę koleżeństwa w relacjach pomiędzy radcami prawnymi, ponieważ, jak wskazał w komórce organizacyjnej kierowanej przez r.pr. M. G. panowały nieprzyjemne stosunki pomiędzy współpracownikami, co doprowadziło do odejścia z pracy kilku zatrudnionych tam radców prawnych.

Dalej skarżący zarzucił naruszenie przez r.pr. M. G. art. 16 ustawy o radcach prawnych, który stanowi, że oceny zawodowej radcy prawnego dokonuje kierownik jednostki organizacyjnej, po zasięgnięciu opinii radcy prawnego wskazanego przez radę okręgowej izby radców prawnych. W sytuacji oceny kwartalnej dokonywanej przez r.pr. M. G. wobec r.pr. R. B. nie zasięgnięto bowiem opinii radcy prawnego wskazanego przez okręgową izbę radców prawnych.

Kolejny zarzut skarżącego dotyczył art. 52 ust. 4 (...), gdzie mowa o konieczności zachowania obiektywizmu i rzeczowości, w sytuacji dokonywania oceny pracy radcy prawnego przez innego radcę prawnego. Skierowanie przez r.pr. M. G. wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przewidzianego w przepisach o urzędnikach służby cywilnej było dalekie od obiektywizmu i rzeczowości

Dalej skarżący odwołał się jeszcze do kolejnych przepisów (...), uzasadniając, iż doszło do ich naruszenia, a to przepisu art. 38 ust. 2, 40, 50 ust. 3, 11 ust. 1 i 2 oraz 25 ust. 1 i 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Każdy ze swoich zarzutów uzasadnił, wskazując, jakie działania r.pr. M. G. miały stanowić naruszenie powołanych regulacji.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 10 maja 2023 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych (...) W. E. G. na podstawie art. 305 § 1 k.p.k., art. 325a § 2 k.p.k., art. 17 § 1 pkt. 1) k.p.k. w zw. z art. 74[1] ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. Z 2022 r., poz. 1166) odmówiła wszczęcia dochodzenia w tej sprawie.

W uzasadnieniu tego postanowienia wskazała, że zarzucony przez skarżącego czyn, polegający na złożeniu przez r.pr. M. G. wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przewidzianego przez przepisy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej wobec r.pr. R. B. w związku z nagrywaniem przez niego rozmowy w przedmiocie oceny kwartalnej pracownika zatrudnionego na podstawie przepisów o służbie cywilnej nie stanowi działania naruszającego zasady etyki określonego w Kodeksie Etyki Radców Prawnych. Wskazała, że zachowanie to było reakcją na działanie r.pr. R. B., które miało godzić w zasady współzycia społecznego i zaufanie położonego do pracownika. W związku z tym zakwalifikowała ten czyn, jako związany bezpośrednio z naruszeniem przepisów porządku i dyscypliny pracy, a w konsekwencji na podstawie art. 64 ust. 2 ustawy o radcach prawnych, oceniła, że jest on wyłączony od odpowiedzialności dyscyplinarnej przewidzianej przez ustawę o radcach prawnych.

Z takim rozstrzygnięciem nie zgodził się wnoszący skargę G. G. i zaskarżył postanowienie Zastępcy Rzecznika Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 10 maja 2023 r. Odwołując się, podniósł w szczególności niedostatecznie wnikliwą analizę zarzutów, które sformułował w swojej skardze. Wskazał, powołując się na art. 267 § 3 k.k. a contrario,

że nagrywanie rozmowy kwartalnej przez r.pr. R. B. stanowiło działanie legalne, zatem kierowanie wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego w służbie cywilnej przez r.pr. M. G. w związku z tym czynem stanowiło uchybienie zasadom etyki radcy prawnego. Ponadto podkreślił, że działanie polegające na dokonywaniu kwartalnej oceny innego radcy prawnego przez r.pr. M. G. bez zasięgnięcia opinii radcy prawnego wskazanego przez okręgową izbę radców prawnych stanowiło naruszenie przepisu art. 16 ustawy o radcach prawnych, a w konsekwencji, jako naruszenie prawa, stanowiło również naruszenie zasad etyki radcy prawnego. Ponadto skarżący podtrzymał w środku odwoławczym pozostałe swoje zarzuty, wskazując, że Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego powierzchownie zbadał podniesione przez niego zarzuty.

Na posiedzeniu Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego (...) W. w dniu 19 lipca 2023 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych (...) W. E. G. wniosła o utrzymanie w mocy zaskarżonego postanowienia.

Skarżący G. G. podtrzymał natomiast swoją skargę wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny zważył co następuje:

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców (...) W. uznał odwołanie wniesione przez skarżącego G. G. od postanowienia Zastępcy Rzecznika Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 10 maja 2023 r. za zasadne.

W ocenie Sądu Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego niedostatecznie wnikliwie przeanalizował zarzuty sformułowane przez skarżącego. Poprzestał bowiem na zasadniczym zarzucie wskazanym w części wstępnej pisma, który sprowadzał się do oceny, że r.pr. M. G. naruszył godność zawodu oraz inne zasady etyki radcy prawnego poprzez zainicjowanie postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego przewidzianego przez ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej wobec innego radcy prawnego w stosunku do innego radcy prawnego.

W ocenie Sądu nie można jednak pominąć, iż w dalszej części swojej skargi z dnia 23 lutego 2023 r. (oraz odwołaniu od zaskarżonego postanowienia) G. G. powołał co najmniej kilka innych zarzutów pod adresem r.pr. M. G., które zasługują na odrębną analizę pod kątem zgodności z zasadami etyki radcy prawnego oraz ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. Z 2022 r., poz. 1166).

W szczególności nie można nie dostrzec, że w świetle okoliczności podanych przez skarżącego, bardziej szczegółowo winien zostać zbadany w toku postępowania przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego, zarzut naruszenia przez r.pr. M. G. art. 16 ustawy o radcach prawnych. Sąd oceniając ten zarzut wskazuje, że przepis powołanego artykułu stanowi: „Oceny pracy zawodowej radcy prawnego dokonuje kierownik jednostki organizacyjnej, po zasięgnięciu opinii radcy prawnego wskazanego przez radę okręgowej izby radców prawnych.”. Wydaje się, że ocena kwartalna, o jakiej pisze skarżący, powinna zostać zakwalifikowana właśnie jako „ocena pracy zawodowej radcy prawnego”, o której mowa w powołanym przepisie. W tych okolicznościach, w ocenie Sądu, konieczne jest wyjaśnienie, czy przy dokonywaniu takiej oceny w stosunku do r.pr. R. B. zasięgnięto opinii radcy prawnego wskazanego przez właściwą okręgową izbę radców prawnych. Sąd wskazuje przy tym, iż dokonywana przez bezpośredniego przełożonego ocena pracownicza przewidziana w art. 82 ustawy o służbie cywilnej musi uwzględniać zasady oceny radcy prawnego, o których mowa w art. 16 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, jeżeli wyznaczone kryteria oceny dotyczą wykonywania zawodu radcy prawnego. Radcowie prawni mają zagwarantowane, iż ocena ich pracy zawodowej będzie dokonywana przy udziale radcy prawnego, wizytatora powołanego przez radę okręgowej izby radców prawnych (wyr. SO w Warszawie, XXI Wydział Pracy, z 4.6.2012 r., XXI P 209/11, niepubl.). Przepisy ustawy o służbie cywilnej i przepisy ustawy o radcach prawnych są równorzędne i mogą być stosowane jednocześnie, gdyż nie są ze sobą sprzeczne (wyr. SO w Warszawie, XXI Wydział Pracy, z 4.6.2012 r., XXI P 209/11, niepubl.). Pracodawca w związku z tym obowiązek zasięgnięcia przy ocenie radcy prawnego – opinii radcy prawnego wskazanego przez radę okręgowej izby radców prawnych w każdym przypadku (wyr. SA w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 6.12.2012 r., III Apa 52/12, L.). Na obowiązek stosowania przepisu art. 16 ust. 1 ustawy o radcach prawnych nie ma wpływu sposób organizacji pracy w jednostce organizacyjnej zatrudniającej radcę prawnego i usytuowanie stanowiska radcy prawnego w jednostce (wyr. SA w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 6.12.2012 r., III Apa 52/12, L.). Brak przepisu, który

pozwala na odstąpienie od obowiązku wskazanego w art. 16 ust. 1 ustawy o radcach prawnych (post. SN z 19.12.2013 r., II PK 213/13, L.).

Mając na uwadze przytoczone powyżej orzecznictwo, prezentujące spójną ocenę relacji pomiędzy przepisami ustawy o radcach prawnych i o służbie cywilnej w zakresie dokonywania oceny pracowniczej (oceny pracy zawodowej radcy prawnego), zarzut sformułowany przez G. G. wymaga szczegółowego zbadania, czego Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego zaniechał. Należy bowiem ustalić, czy ocena kwartalna, jakiej dokonywał r.pr. M. G. w stosunku do r.pr. R. B., stanowiła ocenę pracy zawodowej w rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy o radcach prawnych. W dalszej zaś kolejności, czy ocena ta została dokonana przy zasięgnięciu opinii wyznaczonego przez okręgową izbę radcy prawnego. Dopiero po ustaleniu tych okoliczności możliwe jest stwierdzenie, czy doszło do naruszenia przepisu art. 16 ust. 1 ustawy o radcach prawnych i komu takie naruszenie należy przypisać.

W ocenie Sądu pozostałe zarzuty formułowane przez skarżącego należy ocenić, jako zarzuty o nieco mniejszym ciężarze gatunkowym, niż wyżej wymieniony, i zdają się być konsekwencją relacji panujących pomiędzy współpracownikami (przełożonymi i podwładnymi) (...) wskazanej komórce, czy też komórkach organizacyjnych (...) (...). Nie przesądzając o ocenie ich zasadności, która należeć będzie do Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego, przy ponownej analizie niniejszej sprawy, należy zauważyć, że zasady lojalności i koleżeństwa (art. 13 i 50 ust. 1 (...)), jakie winny panować w relacjach pomiędzy radcami prawnymi nie stanowią wartości bezwzględnej w stosunku do obowiązków wynikających z innych przepisów prawa. W tym świetle należy z rozwagą podchodzić do faktu oceny zachowania r.pr. M. G., który zainicjował postępowanie dyscyplinarne przewidziane przez przepisy ustawy o służbie cywilnej. W razie bowiem zaistnienia wątpliwości co do zachowania urzędnika służby cywilnej, również wtedy, gdy jest on jednocześnie radcą prawnym, postępowanie dyscyplinarne powinno służyć ustaleniu stanu faktycznego i zbadaniu zasadności sformułowanych zarzutów. Z daleko idącą ostrożnością należy podchodzić do zarzutu naruszenia zasad etyki przez radcę prawnego składającego wniosek o wszczęcie takiego postępowania. Jest to bowiem postępowanie przewidziane przez przepisy (tutaj: przepisy ustawy o służbie cywilnej), służące zbadaniu i wyjaśnieniu sprawy. Zatem r.pr. M. G. skorzystał z przewidzianej przez ustawę o służbie cywilnej procedury zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia czynu naruszającego zasady dyscyplinarne w służbie cywilnej. Rozstrzygnięcie o tym, czy takie zawiadomienie było zasadne należy do właściwego organu dyscyplinarnego przewidzianego w ustawie o służbie cywilnej. Ocena ta nie należy do Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego, czy też Okręgowego Sądu Okręgowej Izby Radców Prawnych.

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności, sprawa niniejsza winna zostać ponownie przeanalizowana przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego, w zakresie opisanym powyżej, przy kompleksowym uwzględnieniu całości zarzutów poniesionych przez skarżącego.

Mając na uwadze powyższe Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych (...) W. uznał za zasadne odwołanie skarżącego G. G. i na podstawie art. 74[1] pkt 1 ustawy o radcach prawnych (tj. z 2022 r., poz. 1166 ze zm.) w zw. z art. 437 § 1 i art. 465 § 1 i 2 k.p.k. uchylił w całości zaskarżone postanowienie, przekazując sprawę Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego do dalszego prowadzenia.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 70 ze zn. 6 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 75 ze zm.), mając na względzie, że nie zostało wydane orzeczenie o ukaraniu.

Pouczenie:

Niniejsze postanowienie jest prawomocne i ostateczne, bowiem Okręgowy Sąd Dyscyplinarny (...) (...) W., w niniejszej sprawie działał jako organ II instancji i dlatego stosownie do treści art. 426 § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ oraz stosownie do treści art. 70² ust. 1a ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2022, poz. 1166), od niniejszego postanowienia nie przysługuje żaden środek odwoławczy.